

Fornyelse mellem frihed og forfølgelse

Mine tanker har i det seneste halvandet år bevæget sig mellem kirkelige kontekster i Indien og Danmark. Forskellene træder tydeligt frem. Ikke blot kulturelt og politisk, men også åndeligt. Umiddelbart kunne man tro, at vækkelsen naturligt følger friheden: dér hvor kristne frit kan samles, missionere og forkynde, dér må kirkelivet blomstre. Men erfaringerne – både historisk og nutidigt – peger ofte i en anden retning. Spørgsmålet melder sig med en næsten smertefuld klarhed: Hvorfor opleves vækkelsen så ofte uden for kirker, hvor vi frit kan samles?

Frihed uden frimodighed – forfølgelse med frugt

Forskellen mellem Indien og Danmark bliver særlig tydelig, når vi ser på missionens vilkår. I Danmark har vi fortsat fuld juridisk frihed til at missionere, forkynde og invitere til tro – også selvom det kulturelt ofte er ilde set. Alligevel gør vi det ofte tøvende, forsigtigt eller slet ikke. I Indien er situationen den modsatte. I flere delstater er missionerende virksomhed blevet forbudt gennem de seneste ti år. Frygten for, at den kristne vækkelse udhuler hinduismen indefra, har ført til lovgivning, der aktivt forsøger at begrænse kirkens arbejde.

Paradokset er slående: Netop dér, hvor missionen forbydes, vokser vækkelsen. Forfølgelsen skærper bekendelsen. Når det koster noget at følge Jesus, bliver troen ikke kulturel, men eksistentiel. Apostlenes erfaring gentager sig: "Guds ord havde fremgang og bredte sig" (ApG 12,24) – netop under modstand. Dog skal det retfærdigvis også siges, at der også er veletablerede lutherske kirker i det sydlige Indien, hvor de langt på vej ligner vores danske kontekst. Hvor man har mere fokus på at bevare og fastholde sine kirkemedlemmer end at fokusere på at vokse som kirke. Og interessant nok er der mildere politisk pres i syd end det, jeg mødte længere mod nord ude ved østkysten.

Under besøget i Indien blev dette konkret i mødet med to unge teenagere. De fortalte åbent om, hvordan det kan være vanskeligt at være kristen – om pres, mistænksomhed og i nogle tilfælde direkte modstand. Men de fortalte også noget andet: at de faktisk også af nogle blev set op til. Deres regelmæssige kirkegang, deres engagement og deres alvor i troslivet stod i kontrast til mange jævnaldrende hinduers mere kulturelle forhold til religion. Blandt unge blev den kristne tro taget mere seriøst end hinduismen. Det interessante er, at de tydeligt forbandt deres frimodighed med deres forhold til Jesus og bønnen til ham.

Det er en erfaring, som bør vække til eftertanke hos os. Har friheden gjort os passive? Har fraværet af modstand svækket vores åndelige årvågenhed? Og er vores frimodighed – friheden til trods – for lidt bevæget af vores forhold til Jesus og Helligånden? Er vi mere fokuserede på, hvad vi selv kan gøre?

Deborah – når Jesus bliver større

En fortælling, som særligt har brændt sig fast, er Deborah. Hun er vokset op i en indisk, luthersk, kristen familie og har haft sin gang i den lutherske kirke hele sit liv. Alligevel fortalte hun ærligt, at hun havde haft svært ved at finde liv og bevægelse i den forkyndelse, hun var vokset op med. Troen var sand, men hun oplevede, at der blev talt meget lidt om Helligåndens magt og muligheder i hverdagen. Der manglede frimodighed, forventning og liv.

Deborah blev først bekendt med Helligåndens betydning i sit liv, da hendes søster blev gift med en præst, der kom fra en ikke-luthersk retning. En dag tog hun med sin søster i en anden kirke. Her mødte hun en solid og sund undervisning om Helligånden. Det afgørende var ikke oplevelserne i sig selv, men at Jesus blev større. Forkyndelsen om Helligånden førte hende ikke

væk fra Kristus, men dybere ind i glæden over ham. Som Paulus skriver: "Ingen kan sige: Jesus er Herre, uden ved Helligånden" (1 Kor. 12,3).

Det gav Deborah en ny frimodighed. Hun begyndte naturligt at dele sin tro og indtaler i dag små videoer på sociale medier, hvor hun enkelt og varmt vidner om Jesus. Deborah er mor til de to teenagere, jeg skrev om ovenfor.

Deborah er gift med Paul, som jeg mødte på European Leadership Forum i Polen. Gennem mere end 25 år har han opbygget en kristen skole, hvor omkring to tredjedele af eleverne kommer fra ekstrem fattigdom eller har mistet deres forældre og derfor bor på skolen. Skolen bæres blandt andet ved, at der også er åbnet for betalende dagelever. Samtidig har Paul tæt kontakt til mange små menigheder i skov- og bjergområderne. Det var her, vi afholdt præstekursus, mens Katrine og jeg besøgte området primo februar.

Her blev det tydeligt, at vækkelsen ikke drives af ressourcer, men af afhængighed. Som Zakarias siger: "Ikke ved magt og ikke ved styrke, men ved min ånd" (Zak. 4,6). Og de spurgte os om forbøn, som følge af Helligåndens virke.

Bønnehjælp fra andre, som ikke selv står i kampen

De nævnte beretningen i 2. Mosebog 17 om Moses, som vi har brug for at tænke på i vores åndelige situation. Israels ørkenvandring er et forbillede for vores åndelige kamp i disse omgivelser.

Moses oplevede folk, der tvivlede på Gud og anklagede ham som leder – og nu blev de også angrebet af amalekitterne. Moses havde lært, at bøn er afgørende. Derfor sendte han Josva ud for at kæmpe, mens han selv gik op på en høj og løftede Guds stav i bøn. Staven var et tegn på Guds indgreb – et vidnesbyrd om, at Gud hjælper.

Det mærkelige skete: Når Moses løftede staven, havde Israel overtaget. Når staven sank, fik amalekitterne magt. Selv Moses blev træt af at lede, kæmpe og bede. Derfor støttede Aron og Hur hans arme, indtil kampen var vundet.

Sådan er det også i dag. Gud giver gerne sejr, men det hænger sammen med, at nogen løfter "Guds stav" i bøn. Kampen er hård, og der er brug for mennesker, som både åndeligt og praktisk hjælper Guds tjenere med at holde armene oppe. Vi har brug for armholdere, så flere kan lære Jesus at kende.

Bøn og Bibel – vækkelsens stille grundtone

Når vi taler om vækkelse, taler vi ofte om synlige frugter: flere mennesker i kirken, engagement og bevægelse. Men både i Indien, i kirkens historie og i LM's egen vækkelsestradition peger erfaringerne på noget langt mere stilfærdigt: bønner og Bibelen.

Ole Hallesby sagde det med en klarhed, der stadig rammer: "Bønner er den kristnes åndedrag." Uden bøn dør det kristne vidnesbyrd. Ikke brat, men stille. I luthersk teologi er bøn ikke en from præstation, men et svar på Guds tale. Vi beder, fordi Gud først har talt. "Kald på mig på nødens dag, så vil jeg udfri dig" (Sl 50,15).

Jesus selv knytter bøn, afhængighed og frugt uløseligt sammen:

"Bliv i mig, og jeg bliver i jer... skilt fra mig kan I slet intet gøre" (Joh 15,4-5).

Når bønner mister sin plads, mister vi forbindelsen til kilden. Når bønner får plads, åbnes der for Guds suveræne virke.

LM's historie vidner tydeligt om dette. Vækkelserne voksede frem, hvor mennesker samledes om Ordet, i fælles bøn, bod og omvendelse. Ikke fordi de havde metoderne, men fordi de kendte deres nød. Apostlenes første menighed "holdt fast ved apostlenes lære og fællesskabet, ved brødsbrydelsen og bønnerne" (ApG. 2,42). Og Herren lagde dag for dag mennesker til.

I dag må vi spørge os selv, om vi igen har brug for at genopdage denne prioritering. Ikke som nostalgi, men som fornyelse. Bønnen er ikke kirkens pauseaktivitet, men dens livsnerve. Paulus formaner: “Bed uden ophør” (1 Thess. 5,17).

Derfor er det også dybt meningsfuldt, at LM i foråret vil afholde en faste- og bøn-weekend, ledet af Søren Eriksen. Initiativet udspringer af det profetiske online-samtaleforum, nedsat ved landsmødet 2024, og peger på en længsel efter fordybelse, lytten og fælles forbøn. Fasten minder os om, at “mennesket ikke lever af brød alene” (Matt 4,4). Hvis fornyelsen skal komme, må den begynde dér, hvor vi igen lærer at trække vejret – i bøn.

Et håb om vækkelse i en udfordret tid

Beretningerne fra Indien udfordrer os. Men de opmuntrer os også. De minder os om, at vækkelsen ikke er tabt, og at Helligånden fortsat virker – også i vores sammenhænge. Spørgsmålet er ikke først, om Gud er villig, men om vi er villige til igen at stille os åbne, afhængige og bedende. “Vil mit folk, som mit navn er nævnt over, ydmyge sig og bede ... da vil jeg høre i himlen” (2 Krøn. 7,14).

Evangeliske fællesskaber vokser – ofte i miljøer præget af pres, modstand og i visse områder direkte forfølgelse. Her møder mennesker Kristus, her formes menigheder, og her leves troen med alvor, overgivelse og konsekvens. Dette billede er ikke fremmed for os i Danmark. Vi oplever også drypvis mennesker, der interesserer sig mere og mere for troens univers. Mange i en udefineret størrelse. Men netop bønnen har flere en nysgerrighed omkring.

Luthersk teologi lærer os med rette, at Helligånden virker gennem Ordet og sakramenterne. Den lærer os også, at Helligånden bruger det kristne fællesskab til at drage mennesker til sig. Ofte på en ikke planlagt måde. Jesus siger: “Vinden blæser, hvorhen den vil” (Joh 3,8). Og sådan må vi som kirke være i bøn og forvente, at Jesus arbejder omkring os hele tiden. Så samtidig med vores forvalteransvar af nådemidlerne, så må vi også være åbne fællesskaber, som rækker ud til stadig nye fællesskaber. Det tror jeg, vi kan smittes til ved at være i partnerskab med den lidende og forfulgte kirke. Jeg har et håb om, at vi gennem fornyet bønsliv for vores trosfæller i fx Tyrkiet og Indien også selv kan vækkes til at imødekomme den sekulære dansker med evangeliet, så mennesker møder Jesus.

Helligånden virker gennem forbøn, bibelbrug og er ligeledes virksom gennem vores levede liv som kristne. Det konkretiseres med et appendix af tidl. Missionær Christina Palmkvist Andersen. Så lad os stå sammen og bede. Både for dem, der står i kampen i den forfulgte kirke, at de fortsat må opleve frugt, og samtidig for os selv, der kæmper i og med den ”frie kirke”, at vi må finde frimodighed gennem Helligåndens ledelse, så han kan skabe frugt i kirken. Sådan håber jeg, at vi i et ligeværdigt partnerskab med den forfulgte kirke kan fremme Guds riges komme.

Appendix fra eMissio 5 (2020) [side 69]:

Refleksioner over bønnens og forbønnens betydning for missionsarbejdet af Christina Palmkvist Andersen (tidl. Missionær i Cambodja).

”Vi er udsendt af Luthersk Mission, som er en organisation med et stort netværk af menigheder. Vi er tilknyttet ca. 10 menigheder, som trofast beder for os og følger arbejdet, og mange mennesker fra de kirker beder for os hver dag. Vi mærker det dagligt! Vi mærker det på den fred, vi har i hjertet, når vi står i svære situationer. Vi mærker det, når vi kommer godt igennem en drænende hot season med daglige strømsvigt og vandmangel. Vi mærker det, når vi får personlige hilsner med skriftord og ord til trøst og opmuntring. Det gælder også, når vi arbejder os igennem svære ting både personligt eller i forbindelse med vores tjeneste her. Det er forbederne, der bærer arbejdet. Der er enorm kraft i forbønnen!

Forbøn er at bære en andens ønsker og længsler frem for Gud, og forbøn er at lytte til Gud, hvad det er, han ønsker at sige til den, vi beder for. Forbøn er også en opgave. En forbeder får for eksempel personer, situationer eller nationer lagt på hjerte som en slags byrde fra Gud. De er nødt til at bede for det, de har fået lagt på hjerte, Kristi kærlighed tvinger dem. Og en forbeder vil opleve, når forbønsarbejdet er gjort. Så er det som om byrden er lettet. At gå i forbøn for nogen kan være tungt, fordi man ofte selv ved Helligånden mærker sorgen eller smerten fra den person, den situation eller den nation, man beder for. Forbedere er med til at forberede mission, inden den finder sted. Som en mark der gøres klar til at blive tilsået. Min familie og jeg er i Cambodja, fordi nogle bad. En flok forbedere havde fået Cambodja lagt på hjertet. De bad Gud om at kalde og sende. De var med til at gøre os klar til at rejse og vores kære klar til at lade os gå. Det er ikke nogen hemmelighed, at missionsarbejdet ofte er udfordrende. Missionærer over hele verden oplever modstand på forskellig måde – det er nok mere nøjagtigt at sige, at evangeliet møder modstand. Uretfærdigt bureaukrati, svigt fra folk, man troede, man kunne stole på, konflikter, misforståede forsøg på mission, personlig synd og meget mere står i vejen for evangeliet. Men vi bliver båret af forbønnen, og forbønnen er med til at bane vej igennem alt det, så evangeliet om Kristus kan nå ud”

Spørgsmål til gruppedrøftelse

1. Hvilken plads har bøn og Bibellæsning konkret i vores personlige liv og i vores fællesskaber?
 2. Hvad kunne være ét konkret skridt mod en fornyet prioritering af bøn i vores menighed eller i LM som helhed?
 3. Hvad udfordrer og opmuntrer erfaringerne fra Indien os mest til i vores danske og lutherske kontekst?
 4. Hvor oplever vi tegn på åndelig stilstand (en slags institutionalisering) – og hvor ser vi stadig bevægelse og åndelig længsel?
-